

Summary. Galushko M. V. Organizational and methodological bases of management of professional competence development of future teachers of Literature. *The problem of management of professional competence development of future teachers of Literature with regard to the field of education management is defined in the article. The author tries to analyze some aspects of management of professional training of future philologists, including pedagogical creativity of the teacher as a prerequisite of educational growth of students and a sign of a higher level of its teaching skills.*

It is noted that the creative component of management of professional competence development of future teacher of Literature is associated with the nature of teaching itself and is particularly important when teaching students. Creativity as a personality feature to realize the creative impulse in professional activity involves, first of all, other features of teacher who by his own example and instruction creates conditions for increasing the creative potential of his/her followers. Subjective and objective factors of effective management of professional competence development of future teacher of Literature, pedagogical conditions for its realization in schools, parameters of pedagogical creativity are defined.

Among the features of management of professional competence development of future teacher of Literature are the principles of cooperation and partnership, humanism, dialogue, concern, creativity, etc.

Keywords: *educational management, Methods of Teaching Literature, professional competence, the teacher of Literature, professional development, creativity, literature.*

УДК 377.3

Н. Є. Герасімова, І. В. Герасимова

Я-КОНЦЕПЦІЯ ЯК ДИНАМІЧНА СИСТЕМА УЯВЛЕНЬ ОСОБИСТОСТІ

З'ясовано основні теоретичні підходи до проблеми Я-концепції з точки зору представлення її як продукту самосвідомості. Проаналізовано складові зазначеного феномену та з'ясовано умови гармонізації Я-концепції особистості.

Ключові слова: *Я-концепція, самосвідомість, особистість, динамічна система.*

Постановка проблеми. Я-концепція як центральна ланка самосвідомості є важливим чинником як організації психіки, так і регуляції різних форм активності людини в повсякденному житті. Вона забезпечує, залежно від рівня свого розвитку, відповідну гармонізацію її внутрішнього світу, утворює визначеність у стосунках, надає їй можливість по-своєму тлумачити соціально-культурний досвід, а також дає змогу повністю ідентифікуватися з довкіллям та набутти ідентичності з власним Я. Між тим, наукові дослідження свідчать, що існують певні проблеми адекватного застосування зазначених понять.

Аналіз актуальних досліджень. Теоретичні аспекти Я-концепції розглядаються у психологічній літературі, перш за все, з точки зору представлення її як продукту самосвідомості, зокрема, у вигляді сукупності уявлень про власне Я, у поєднанні з їх емоційно забарвленою оцінкою та поведінковою реакцією. Так, психологічний зміст поняття «Я-концепція» розкрито в роботах М.Й. Боришевського, Т.В. Говорун, І.С. Кона, Ю.М. Орлова, О.Т. Соколової, В.В. Століна, П.Р. Чамати, І.І. Чеснокової.

Структура Я-концепції особистості та психологічні характеристики її основних компонентів висвітлені в роботах О.Г. Асмолова, К.А. Абульханова-Славської, І.Д. Беха, Л.В. Бороздіної, Л.В. Долинської, Р.М. Грановської, О.Є. Гуменюк, А.В. Захарової, Г.І. Ліпкіної, С.Д. Максименка, А.В. Петровського, Л.С. Рубінштейна, О.Т. Соколової та ін. У деяких дослідженнях з'ясовувалися функції Я-концепції в різних видах діяльності та поведінці (Т.В. Дмитрова, Г.К. Радчук, В.І. Юрченко та ін.).

Віковій динаміці формування Я-концепції присвячені роботи С.Б. Кузикової, І.А. Слободянюка, Л.М. Співак та ін. Залежність самосвідомості від ставлення інших розкривають у своїх роботах О.О. Бодальов, Т.В. Говорун, Я.Л. Коломінський, А.А. Реан та ін. Закономірностям розвитку професійної самосвідомості привчений науковиц доробок В.Н. Козієва, Ю.М. Кулюткіна, Л.М. Мітіної, Г.К. Радчук, В.І. Юрченко та ін.

Мета статті – обґрунтування необхідності розвитку професійної Я-концепції особистості.

Виклад основного матеріалу. У психологічній науці не існує єдності у вживанні понять, які позначають психологічний феномен «Я-концепція», що викликає зрозумілі труднощі при його теоретичному аналізі. Я-концепція як динамічна система уявлень особистості про себе, що існує в усвідомлюваній та неусвідомлюваній формах, у поєднанні з їх емоційно забарвленою оцінкою та поведінковою реакцією, була об'єктом вивчення вітчизняних дослідників. Вона включає в себе: усвідомлення своїх фізичних, інтелектуальних та інших властивостей; самооцінку; суб'єктивне сприйняття особистістю чинників, які впливають на неї.

Поняття «Я-концепція» набуло поширення в 50-х роках ХХ ст. у руслі гуманістичної психології, представники якої (Р. Бернс, А. Маслоу, К. Роджерс та ін.) прагнули до розгляду цілісного людського Я і його особистісного самовизначення в мікросоціумі. Однак, перші теоретичні розробки в галузі Я-концепції належать У. Дженсону, який розділив глобальне, особистісне Я (Self) на взаємодіюче Я-усвідомлююче (I) і Я як об'єкт (Me).

У роботах вітчизняних учених поняття «Я-концепція» визначається як відносно стабільна, більш чи менш усвідомлена конструкція, така, що переживається як неповторна система уявлень індивіда про себе, на основі якої він будує свою взаємодію з іншими людьми і відношення до себе (О.О. Бодальов, О.Г. Ковальов, І.С. Кон, С.Л. Рубінштейн, В.В. Столін та ін.).

Більшість психологів розглядають Я-концепцію як складне, багаторівневе утворення, дотримуються трьохкомпонентного підходу до її будови, а саме: 1) когнітивна складова (або образ Я); 2) емоційно-оцінна складова (самооцінка, самоставлення, самоповага); 3) поведінкова складова (саморегуляція та самоконтроль в поведінковій діяльності). Проте зміст указаних структурних компонентів дослідниками визначається неоднаково: за своїм змістом «Я-концепція» може бути позитивною, негативною, амбівалентною.

Значущість проблеми формування позитивної Я-концепції особистості майбутнього фахівця зумовлена потребами його підготовки. Оскільки Я-концепція – продукт самосвідомості людини, сукупність усіх уявлень індивіда про себе, важливий чинник детермінації поведінки, знову постала проблема вдосконалення психологічної теорії Я-концепції на тлі низки самобутніх наукових підходів (концептуальних схем) до обґрунтування змісту, структури цієї універсально-унікальної реальності психічного світу людини.

Я-концепція виникає в людини у процесі розгортання соціальної взаємодії як винятковий результат її культурного розвитку, відносно стійке і водночас сприйнятливим до внутрішніх коливань і змін психічне утворення. Вона має значний вплив на перебіг життя людини від дитинства до глибокої старості, зумовлює той чи інший вибір життєвого шляху та її власної долі загалом. Відтак первинна залежність Я-концепції від зовнішніх умов та обставин суспільного життя не підлягає сумніву, хоча зрозуміло, що з віком вона відіграє все більш самостійну роль у житті людини [1].

Це означає, що навколишній світ, уявлення про інших сприймається кожним через формат Я-концепції, котра формується за етапами соціалізації та організованого

виховання і одночасно має відповідне соматичне, передусім індивідуально-природне спричинення. Її головні функції – сформувати в самосвідомості людини своєрідне відчуття визначеності в соціальному просторі, сприяти ідентифікації з конкретним довкіллям, досягнути сприятливого самоототожнення. У сучасних психологічних дослідженнях підкреслюють роль образу «Я» як узагальненого механізму саморегуляції особистості, зазначають, що саме образ «Я» забезпечує самототожність (ідентифікацію), особистісну відповідальність, породжує почуття соціальної причетності. Механізм саморегуляції Я-концепції виявляється у вербалізованій формі: власного бажання – «я хочу», усвідомлення своїх можливостей – «я можу», вимогливості – «мені потрібно», цілеспрямованості – «я прагну». Індивіди з різними «Я-концепціями» не однаково сприймають світ: правильно чи неправильно, спотворено, наприклад: «Я-реальне» і «Я ідеальне» не збігаються. Це спричиняє незадоволення, розчарування. Від задоволення рівня домагань у досягненні особистості залежить формування важливого компонента її свідомості – самоповаги. Вона впливає фактично на всі аспекти діяльності людини: включає і задоволеність собою, і прийняття себе, і почуття власної гідності, і позитивне ставлення до себе, і узгодженість свого надособистісного та ідеального «Я». Мотивація досягнення, будучи домінуючою для людини, є також важливим регулятором її розвитку. Процес самоконцептуальності змінюється залежно від віку. Уявлення індивіда про себе інтегруються в більш складні системи. Якщо в самосвідомості підлітків, старшокласників в образі «Я» ще немає певної стабільності, їх процес самопізнання перебуває у стані формування, то у студентів спостерігають значні зрушення в напрямі особистісної сталості «Я-концепції». Самосприйняття в цьому віці стає більш узагальненим, якісно новим. Воно полягає не стільки в кількісному оцінюванні своїх рис, скільки у прагненні оцінювати себе з позицій нового соціального статусу, здатності до засвоєння професійних знань, готовності до створення сім'ї. Ідентифікацію при цьому розглядають у трьох аспектах: 1) як процес виявлення подібності одного конкретного індивіда з іншим, а також як ототожнення людиною себе, своїх властивостей із персонажами художньо-мистецьких творів, із життєвими зразками поведінки, вчинками осіб референтних груп на основі прийняття їх цінностей; 2) як процес бачення суб'єктом іншої людини як проекції себе, уявне наділення її своїми рисами характеру, особливостями ставлення до людей, життя; 3) як механізм перенесення себе у простір обставин життя іншої людини, тобто засвоєння її особистісних смислів за допомогою емпатії.

Теоретичні аспекти Я-концепції розглядаються у психологічній літературі, перш за все, з точки зору представлення її як продукту самосвідомості, зокрема, у вигляді сукупності уявлень про власне Я, у поєднанні з їх емоційно забарвленою оцінкою та поведінковою реакцією.

Р. Бернс, один із провідних англійських учених у галузі психології, який займався питаннями самосвідомості, так визначає це поняття: «Я-концепція – це сукупність усіх уявлень людини про саму себе, що сполучена з її оцінкою. Описову складову Я-концепції часто називають образом Я або картиною Я. Складову, що пов'язана зі ставленням до себе або до окремих своїх якостей, називають самооцінкою чи прийняттям себе. Я-концепція, по суті, визначає не просто те, що собою являє індивід, а й те, що він про себе думає, як дивиться на свою діяльність і можливість розвитку в майбутньому» [2]. Розуміння Я-концепції як сукупності установок «на себе» чітко зафіксовано автором. Я-концепція виникає в людини у процесі соціальної взаємодії як неминучий і завжди унікальний результат психічного розвитку, як відносно стійке і в той же час підвладне внутрішнім змінам і коливанням психічне надбання. Воно накладає відбиток на всі життєві прояви людини – із самого дитинства до глибокої

старості. Початкова залежність Я-концепції від зовнішніх впливів є постулатом, але надалі вона відіграє самостійну роль у житті кожної людини. З моменту свого зародження Я-концепція стає активним початком, що виступає у трьох функціонально-рольових аспектах:

1. *Я-концепція як засіб забезпечення внутрішньої узгодженості.* Важлива функція Я-концепції – забезпечення внутрішньої узгодженості людини з собою, відносно сталості її поведінки, незважаючи на безперервний тиск проблемного світу. Розвиток особистості в усіх її окультурених формах (спілкування, поведінка, діяльність, вчинки) перебуває під визначальним ситуативним впливом Я-концепції. Водночас і вона, структуруючись, інтегруючись та ускладнюючись із віком, формується під дією життя кожної людини, найперше в системі дитячо-батьківських взаємин. Із словами «Я сам» чи «Я сама» Я-концепція набуває активної ролі, впливає на інтерпретацію ними соціального і власного пізнавального досвіду, на цілі і завдання, які вони ставлять перед собою, на відповідну систему очікувань, прогнозів майбутнього, оцінювання своїх досягнень, а відтак на повне функціональне самостановлення та самоствердження [1].

2. *Я-концепція як інтерпретація досвіду.* Ця функція Я-концепції в поведінці полягає в тому, що вона визначає характер індивідуальної інтерпретації досвіду, характеру уявлень про себе, складності і диференційованості цих уявлень, їх суб'єктивної важливості для особистості, а також внутрішньої цілісності і послідовності, узгодженості, стійкості в часі («Я-минуле», «Я-теперішнє», «Я-майбутнє») (М. Розенберг, Є.Т. Соколова).

3. *Я-концепція як сукупність очікувань.* Я-концепція визначає очікування людини, тобто її уявлення про те, що має статися. Багато дослідників вважають цю функцію центральною, розглядають Я-концепцію як сукупність очікувань, а також оцінок, що відносяться до різних областей поведінки.

Існують також інші варіанти структури аналізованого феномена: неусвідомлені Я, котрі подані лише в переживаннях як установки щодо себе; часткові, парціальні самооцінки; відносно цілісна організація власного Я; Я-концепція як частина системи ціннісних орієнтацій особистості [5; 6].

Виокремлюється також динамічне Я (як, за моїми уявленнями змінююся, розвиваюся, яким хочу стати), «уявне Я», «Я – маска», «фантастичне Я» і т. д. Відмінність між «ідеальним Я» і «реальним Я», на думку К. Роджерса, – це важливе джерело розвитку, хоча сутнісні суперечності між ними можуть стати джерелом внутрішньоособистісних конфліктів і негативних переживань [8].

У. Джеймс є першим із психологів, хто почав розробляти проблематику Я-концепції; глобальне, особистісне Я (Self) він розглядав як двоїсте утворення, у якому поєднуються Я – усвідомлювальне (I) і Я – як об'єкт (Me). Це – дві сторони однієї цілісності, що завжди існують одночасно. Одна з них представляє собою чистий досвід, а інша – зміст цього досвіду (Я – як об'єкт). Однак не слід забувати про умовність такого розмежування, яке, по суті, є лише зручною семантичною моделлю. Неможливо уявити собі свідомість, що позбавлена змісту, як і зміст психічних процесів у відриві від свідомості. Тому в реальному психічному житті ці елементи настільки злиті, що утворюють єдине, практично нерозривна ціле. Я – як об'єкт існує лише у процесах усвідомлення і є змістом цих процесів остільки, оскільки людина може усвідомлювати себе. Розділяти результат і процес рефлексивного мислення ми можемо тільки в понятійному плані, оскільки у психологічному плані вони існують разом [4].

Як ми бачимо з визначення Р. Бернса, у Я-концепції виділяються описова і оцінна складові, що дозволяє розглядати Я-концепцію як сукупність установок, що спрямовані на себе. У відповідності до цього розуміння, три елементи установки (когнітивний, емоційний і поведінковий) стосовно Я-концепції конкретизуються таким чином: образ

Я-уявлення індивіда про себе самого (когнітивна складова); самооцінка – афективна оцінка цього уявлення, яка може мати різну інтенсивність, оскільки конкретні риси образу Я можуть викликати більш чи менш сильні емоції, що пов'язані з їх прийняттям чи засудженням; потенційна поведінкова реакція, тобто ті конкретні дії, які можуть бути викликані образом «Я» і самооцінкою.

У сучасних дослідженнях здебільшого має місце саме така трьохкомпонентна структура Я-концепції. При цьому самооцінка як афективна складова установки на себе існує в силу того, що її когнітивна складова не сприймається людиною байдуже, а пробуджує в неї оцінки і емоції, інтенсивність яких залежить від контексту і від самого когнітивного змісту [2].

Виділивши три основні складові Я-концепції не слід забувати про те, що образ Я і самооцінка піддаються лише умовному концептуальному розрізненню, оскільки у психологічному плані вони нерозривно пов'язані. Образ і оцінка свого «Я» привертають людину до певної поведінки; тому глобальну Я-концепцію ми розглядаємо як сукупність установок людини, що спрямовані на саму себе. Однак ці установки можуть мати різні ракурси або модальності. Зазвичай, виділяють принаймні три основні модальності самоустановок:

1. *Реальне Я-установки*, що пов'язані з тим, як людина сприймає свої здібності, ролі, свій статус, тобто з її уявленнями про те, якою вона є в теперішньому часі.

2. *Дзеркальне Я-установки*, що пов'язані з уявленнями людини про те, якою її бачать інші. Дзеркальне Я виконує важливу функцію самокорекції домагань людини та її уявлень про себе. Цей механізм зворотного зв'язку допомагає втримувати Я-реальне в адекватних межах і залишатися відкритим новому досвіду через діалог з іншими і з самим собою.

3. *Ідеальне Я-установки*, що пов'язані з уявленням людини про те, якою вона хотіла би стати. Ідеальне Я формується як деяка сукупність якостей і характеристик, які людина хотіла бачити в себе, або ролей, які вона хотіла б виконувати. При цьому ідеальні елементи свого Я особистість формує за тими ж основним аспектам, що й у структурі Я-реального. Ідеальний образ складається з цілого ряду уявлень, що відбивають потаємні сподівання і прагнення людини. Ці уявлення бувають відірвані від реальності. Суперечності між реальним і ідеальним Я становлять одну з найважливіших умов саморозвитку особистості.

Окрім трьох основних модальностей установок, що запропоновані Р. Бернсом, багато авторів виділяють ще одну, яка відіграє особливу роль.

4. *Конструктивне Я (Я в майбутньому)*. Саме йому властива спрямованість у майбутнє і побудова проєктивної моделі «Я». Головна відмінність конструктивного Я-проєкту від ідеального Я полягає в тому, що воно пронизане дієвими мотивами і вони більше відповідають ознаці «прагну». У Я-конструктивне трансформуються ті елементи, які особистість приймає і для себе як досяжну реальність.

Залежно від того, на якому рівні – організму, соціального індивіда чи особистості – виявляється активність людини, у структурі Я-концепції В.В. Столін виділяє: фізичний Я-образ (схема тіла), що викликаний потребою у фізичному благополуччі організму; соціальні ідентичності: статеві, вікові, етнічні, громадянські, соціально-рольові, що пов'язані з потребою індивіда у приналежності до спільності і бажанням перебувати в ній; диференційований (розмежований, розрізнений) образ Я, який характеризує знання про себе порівняно з іншими людьми та надає індивіду відчуття власної унікальності, забезпечує потребу в самовизначенні і самореалізації [7].

Необхідно відзначити, що будь-який з образів Я має складне, неоднозначне за своєю будовою походження, що складається з трьох аспектів відносин: фізичне, емоційне, інтелектуальне і соціальне Я.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, Я-концепція є сукупністю уявлень людини про саму себе і включає переконання, оцінки й тенденції поведінки. У силу цього її можна розглядати як властивий кожній людині набір установок, що спрямовані на самого себе. Я-концепція утворює важливий компонент самосвідомості людини, оскільки вона бере участь у процесах саморегуляції і самоорганізації особистості, визначає інтерпретацію досвіду і є джерелом очікувань людини.

Передумовою особистісного зростання індивіда, що забезпечує цінність усвідомлення свого Я, умов у яких воно існує, потреб, які воно намагається реалізувати та оцінку власних можливостей і цінностей, котрі спонукають Я до активних дій, є процес самопізнання. Активізація розвитку особистісного самопізнання передбачає включення в навчальний процес діяльності особистості засобів і прийомів безпосереднього та опосередкованого самопізнання, розвитку здібностей до самоспостереження, рефлексії, самоаналізу і самоконтролю.

Важливою умовою гармонізації Я-концепції особистості є формування позитивних установок на власну поведінку, зміна Я-концепції особистості в позитивному напрямі. Свідоме чи напівсвідоме сприймання людиною себе як цінності, сприяє самоповазі, вибору соціально бажаної альтернативи поведінки, гарантує більш чи менш гармонійне ставлення до себе та інших. Самоприйняття або адекватний образ Я особистості при загальній позитивній установці на себе є необхідною умовою для позитивних змін і реалізації можливостей саморозвитку.

Список використаної літератури

1. Гуменюк О. Психологія Я- концепції / О. Гуменюк. – К. : Економічна думка, 2002 – 186 с.
2. Бернс Р. Развитие Я-концепции и воспитание / Р. Бернс. – М., 1986.
3. Боришевский М. И. Теоретические вопросы самосознания личности / М. И. Боришевский / Психологические особенности самосознания подростка. – К. : Вища школа, 1980 – С. 5–38.
4. Выготский Л. С. Педология подростка : проблемы возраста / Л. С. Выготский // Собр.соч. : в 6 т. – Т. 4. – М., 1983. – С. 5–220.
5. Кон И. С. Открытие «Я» / И. С. Кон. – М., 1978.
6. Кон И. С. Категория «я» в психологии / И. С. Кон // Психолог. журнал. – 1981. – Т. 2. – № 3.
7. Столин В. В. Самосознание личности / В. В. Столин. – М. : Изд-во МГУ, 1983. – 284 с.
8. Роджерс К. Взгляд на психотерапию. Становление человека / К. Роджерс. – М. : Прогресс, 1994.
9. Фрейд З. Я и Оно / З. Фрейд. – Кн. 1, . – Тбилиси, 1991.
10. Фромм Э. Душа человека / Э. Фромм. – М., 1992.
11. Шибутани Т. Я-концепция как персонификация / Т. Шибутани // Социальная психология. – М., 1998.

Одержано редакцією 06.06.2014.
Прийнято до публікації 10.06.2014.

Аннотация. Герасимова Н. Е., Герасимова И. В. Я-концепция как динамическая система представлений личности. Показаны основные теоретические подходы к проблеме Я-концепции с точки зрения представления ее как продукта самосознания. Проанализированы составляющие указанного феномена и выяснены условия гармонизации Я-концепции личности.

Ключевые слова: Я-концепция, самосознание, личность, динамическая система.

Summary. Gerasimova N. E., Gerasimova I. V. Self-concept as a dynamic system of personality ideas. We have identified the main theoretical approaches to the problem of Self-conception in terms of its representation as a product of self-consciousness in the article. Components of this phenomenon were analyzed and conditions of harmonization of personality self-conception were determined. Self-concept is a collection of ideas of a man about himself and includes beliefs, estimates and trends in behavior. Because of this, it can be regarded as

inherent in every human being a collection of settings aimed at himself. Self-concept forms an important component of human self-consciousness, it is involved in the processes of self-regulation and self-identity, as it defines the interpretation of experience and is the source of human expectations. An important condition for the harmonization of self-concept of the individual is to develop positive attitudes to their own behavior, changes in self-concept of personality in a positive direction. Deliberate perception of the man himself as values, promotes self-esteem, choosing socially desirable alternative behavior warrants more or less harmonious attitude toward yourself and others.

Key words: *self-conception, self-consciousness, personality, dynamic system.*

УДК 378.011

І. В. Гирка

ВІТЧИЗНЯНІ ТА ЗАРУБІЖНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ

Розглянуто вітчизняні та зарубіжні підходи до професійної підготовки майбутніх учителів інформатики. Визначено поняття „креативність”. Проаналізовано основні науково-педагогічні підходи, на яких має ґрунтуватися професійна підготовка майбутніх педагогів, а саме – учителів інформатики креативного типу. Розкрито традиційну модель професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів інформатики. Визначено та проаналізовано поняття „інтеграції”.

Ключові слова: *професійна підготовка, підходи, модель, майбутні вчителі інформатики, креативність, інтеграція.*

Постановка проблеми. Сучасність характеризується зростанням ролі знань у всіх сферах життя суспільства. Це вимагає нових підходів до їх усвідомлення, засвоєння й застосування. Одним із шляхів розв'язання цієї проблеми є креативна освіта, яку можуть забезпечити лише вчителі з нестандартним творчим мисленням.

Питання розвитку креативності майбутніх учителів, зокрема інформатики, є одним із центральних, оскільки сучасне суспільство потребує від педагогічних працівників нових нестандартних ідей, пошуку оригінальних шляхів їх утілення, подолання шаблонів і стереотипів у професійній діяльності.

Саме тому в Національній доктрині розвитку вищої освіти в Україні наголошується на необхідності застосовувати нові педагогічні технології, що зорієнтовані на розвиток творчої особистості, готової до наукового й творчого пошуку. У зв'язку з цим проблема вітчизняних та зарубіжних підходів до професійної підготовки майбутніх учителів інформатики є актуальною.

Усе очевиднішим стає той факт, що синтез знань та вмінь, які необхідні для ефективного застосування та оволодіння педагогічними і комп'ютерними технологіями, є показником ґрунтовно і різнобічно підготовленого фахівця, який уміє створити умови для саморозвитку, самоствердження, саморуку особистості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню педагогічних технологій приділяється належна увага, зокрема таким її аспектам як: професійно-педагогічна підготовка вчителя (І. Зязюн, Н. Кузьміна, В. Сластьонін, О. Пехота та ін.); характеристика особистості, закономірностей її становлення та розвитку, роль навчання у процесі особистісного становлення (О. Бодальов, Л. Виготський, В. Давидов, Г. Костюк, С. Максименко, В. Моляко, С. Рубінштейн та ін.); закономірності, принципи, форми і методи дидактичного процесу (А. Алексюк, Ю. Бабанський, В. Бондар, І. Харламов, М. Ярмаченко та ін.); сучасні методичні положення про технології навчання та інноваційні педагогічні технології (В. Беспалько, М. Кларін,